

SOM Å VÆRE I OPPTAKSROMMET

Grimm sine aktive høyttalere har imponert meg uansett hvor jeg har hørt dem, men dette var første gangen jeg fikk muligheten til å høre dem i egen stue.

Tekst og foto: Roy Ervin Solstad

Assosiasjonsleker benyttes både i skoleverket og i næringslivet som en aktivitet for å få tankene på gli. Leken foregår ved at man skal kaste fram ord som man forbinder med det ordet som lederen for leken åpner med. Bruker man ordet «Tromsø» som innledning, vil noen kanskje foreslå Ishavskatedralen, andre fotballaget med kallenavnet «Gutan» eller kallenavnet på byen, Nordens Paris. Det er nærliggende å tro at folkene bak Grimm Audio ikke tok en slik assosiasjonslek da de kom fram til hva firmaet deres skulle hete. Bortsett fra de kjente brødrene som samlet eventyr, er det ikke til å komme fra at Grimm, og da gjerne med en «m» betyr stygg. I engelsktalende land er det mye det samme, men kronen på verket ville jo vært om de kalte produktene sine for «Reaper». Grim reaper er som sikkert mange vet den samme figuren vi her i Norge kaller «Mannen med ljåen».

Navnet kommer derimot fra en av de fire grunnleggerne, Eelco Grimm, og bilder av ham viser ingen likheter til mannen med ljåen eller at han er spesielt grim å se på.

Ordtaket sier at navnet skjemmer ingen, og i noen tilfeller vil jo et litt spesielt navn vekke oppmerksomhet. Det har Grimm Audio klart, men ikke bare på grunn av navnet.

Grimm Audio

Grimm Audio holder til i Eindhoven i Nederland, en by som fotballinteresserte nordmenn vil forbinde med PSV Eindhoven der en av Norges beste fotballspillere, Hallvar Thoresen spilte i en årrekke. De litt mer stereo- og elektronikkinteresserte vil nok forbinde byen med elektronikk-giganten Philips som har sitt hovedkvarter i den samme byen. P'en i PSV Eindhoven står for øvrig for Philips, noe som gjorde at fotballaget lenge ble ansett for å være verdens beste bedriftslag.

Hallvar Thoresen hadde derimot flyttet hjem til

Norge for godt, da Grimm Audio ble etablert i 2004. Den gang startet de med analog-til-digital-konverteren AD1 rettet mot proffmarkedet. Senere kom en dataklokke og i 2008 en aktiv høyttaler beregnet på mastering i studier. Dette solgte greit, men heller ikke mer, så et par år senere, ble blikket til folkene i Grimm Audio rettet mot hifi-markedet.

Verdenspremieren på de aktive høyttalerne LS1 med innebygd digital-til-analog-konverter var på High-end-messa i München i 2011. Det ble en stor suksess, og hvert år siden har Grimm Audio sine demo-rom stadig blitt trukket fram blant de mest vellydende på messa.

Det betyr ikke at Grimm Audio nå har forlatt proffmarkedet og konsentrert seg fullstendig





om hifi-freakene. De sistnevnte må nemlig klare seg med LS1, den spesialtilpassede subwooferen LS1s og signalkablene TPM (Twisted Pair Master) og masterklokka, CC1. I proffseksjonen får proffvariantene av disse pluss mikrofoner og konvertere til og fra digitale- og analoge signaler.

Grimm LS1

Høytteren LS1 er nesten alt du trenger for å få lyd i stua. Den er nemlig både høyttaler, forsterker og digital-til-analog-konverter. Alt du trenger i tillegg til disse to høyttalerne er en signalkilde. Enten den er analog eller digital. Det betyr at den kan koble stil både cd-spillere, streamere, platespillere og hva man måtte ønske.

Det høres enkelt ut, men å koble opp LS1 for å få lyd er ikke noe for dem som hater bruksanvisninger. Her må du lese. For det første skal begge høyttalerne kobles til strøm. Det skyldes selvsagt at NCore-forsterkerne ligger i ett av beina på hver høyttaler. Forsterkere drives dessverre ikke bare av luft og kjærlighet. Dermed må de kobles til strømmettet. Deretter går koblingene stort sett ved hjelp av de medfølgende ethernet-kablene som får soliditetens skyld har fått kapslet inn kontaktene i XLR-plugger. Dermed slipper man problemer med brukne «låser» slik som ofte skjer med vanlige ethernet-kabler.

En ethernet-kabel skal koble de to høyttalerne sammen, og en skal gå fra den ene høyttaleren til en koblingsboks hvor man videre kan koble seg innpå med en pc/mac eller videre til fjernkontrollboksen. Også her er det ethernetkabler som benyttes. Til sist kobles de maksimalt tre digitale signalkildene inn på fjernkontrollboksen. Dette er balanserte XLR-kontakter, så her må du eventuelt ha adaptere om du skal koble til koaksialkabler

VI LIKER:

- T+A MP3000HV cd-spiller/dac
- Oppo BDP-105 multispiller
- Avid Acutus SP platespiller
- SME V tonearm
- Lyra Etna pickup
- Avid Pulsare platespillerforsterker
- Isotek GII Titan strømrenser
- Isotek GII Sigmas strømrenser
- Better Audio Cable tonearmskabel
- Vovox Sonorus Direct S500 balansert signalkabel
- Blue Jeans Cable Belden 1800F balanserte signalkabler
- Blue Jeans Cable LC-1 ubalanserte signalkabler
- Blue Jeans Cable Ten White høyttalerkabler
- LessLoss DFPC Signature strømkabler
- Isotek Synchro strømkabler
- Audio Vibration Control rack, platespillerplattform og isolasjonsblokker
- A.R.T. Q-dampers isolasjonsføtter
- Vicoustic Wave Wood akustikkplater



med rca-kontakter. En slik kabel med XLR i den ene enden og rca i den andre medfølger.

Skal man koble til analoge signalkilder gjøres derimot det direkte til høyttalerne med balanserte XLR-kabler. Det betyr at man trenger lange balanserte kabler for å nå fram til hver av høyttalerne fra den analoge signalkilden du vil ha koblet til. Ikke bare direkte i fjernkontrollboksen som med de digitale kildene.

Det er også verdt å bite seg merke i at fjernkontrollboksen benyttes for å styre volum, balanse og inngangsvelger. Ulempen er at da må man fram til anlegget (som i gamle dager) for å gjøre disse justeringene. Vanlige fjernkontroller kan imidlertid programmeres via fjernkontrollboksen for å styre volum og innganger, men det var lettere sagt enn gjort. Jeg fulgte bruksanvisningen til punkt og prikke, men klarte aldri å få mine vanlige fjernkontroller til å styre Grimm-høyttalerne. Det til tross for at fjernkontrollboksen signaliserte at jeg hadde programmert riktig.

På den annen side, så hadde jeg jo godt av trimmen.

Det var ikke før jeg prøvde TV-fjernkontrollen min at jeg fikk orden på galskapen. Sony-protokollen blir riktignok nevnt spesifikt i bruksanvisningen, men av en eller annen grunn måtte jeg jo forsøke alt mulig annet først. Med Sony-dingsen gikk både programmering og bruk som en drøm. At man aldri lærer.

Subwooferne til LS1, selvsagt kalt LS1s, passer perfekt mellom de to beina til høyttalerne. Selve Peerless-elementet peker oppover, og kobles til forsterkeren med en liten balansert kabel som medfølger. Det samme gjøres med strømkabelen, slik at man trenger bare en

strømkabel fra høyttaleren og subwooferen på hver side. Subwooferens innebygde forsterker er på 400 watt, og bidrar til at LS1/LS1s blir et treveis-system som spiller ned til 20 hertz med deling på 70 hertz. Her er det også mulig å leke seg litt med både grafer og delingsfrekvenser når man kobler oppsettet til en pc eller mac. Husk bare å laste ned riktig driver fra hjemmesiden til Grimm først.

Plassering

Utseende på Grimm-høyttalerne vil nok for noe virke litt underlig. Mange høyttalerkonstruktører sverger jo til en så smal frontbaffle som mulig, fordi de mener det gir høyttalerne det minste akustiske fotavtrykket. Eller sagt på en annen måte, så gir smale frontbaffer det vanskeligere å høre nøyaktig hvor i lydbildet selve høyttaleren befinner seg.

Grimm sine høyttalere er den rake motsetningen. Baffelen er over halvmetere bred, dog med avrundede sidevegger. Det skyldes ene og alene en lydmessig funksjon i vanlige lytterrom.

Nederlenderne anbefaler nemlig at høyttalerne skal vinkles i 45 grader innover mot lytteposisjon, slik at en tenkt rett linje i 90 grader fra hver høyttaler skal krysse et godt stykke foran lytteposisjon. Det Grimm oppnår med en slik plassering er å frigjøre høyttalerne fra rommet. Du får minimal påvirkning fra sideveggene, og med en slik «off-axis» oppstilling, det vil si at elementene ikke peker rett mot deg som lytter, så forsvinner også høyttalerne i rommet





lydmessig på en helt annen måte enn når elementene pumper lufta rett på deg.

Det ser definitivt underlig ut, men det fungerer aldeles glimrende. Hos meg ble høyttalerne dratt langt ut fra bakvegg, relativt tett på sidevegger og med 45 graders vinkling ble «krysset» omtrent en halv meter foran lytteposisjonen.

Lyden

For det er nettopp Grimm LS1 sine evner til å forsvinne fullstendig i lydbildet som imponerer aller først. Lyden er ekstremt homogen uten skavanker i noen retning, holografien aldeles briljant samtidig som presisjonen i lydbildet er eksemplarisk. Musikere og sangere blir naglet fast i et dypt og bredt lydbilde. I hvert fall på de opptakene der slik akustisk informasjon ligger i rillene om man spiller vinyl, eller i «tallene» om man spiller digitalt. Bassen går kjellerdypt, noe Hyperballad med Björk illustrerer til fulle. Det påstås fra Grimm at de spiller ned til 20 hertz, og med den låta var det i hvert fall veldig enkelt å høre at Grimm gikk enda dypere enn MBL-høyttalerne jeg hadde hjemme omtrent samtidig, og som du kunne lese om i forrige nummer. De gikk til 24 hertz.

Men det var ikke bare dybden i bassen som imponerte. De mangler riktignok fun-factoren til MBL, og kan nok av mange oppleves som mer studiomonitor-riktige, men her var det bare å skru opp volumet til uanstendige nivåer uten noen som helst form for problemer. Annet enn at jeg aldri har fryktet så mye for at gulvplankene skulle løsne i stua. Det er rett og slett det villeste jeg noensinne har opplevd her hjemme. Og det med fullstendig kontroll, definisjon og oppløsning.

Det hele er så rent, så rent og uten en eneste hørbar skavank, selv ikke fra rommet rundt. Det

er definitivt ikke høyttalerne for de som trenger å tune anlegget i en eller annen retning. Disse er i utgangspunktet bygd for monitorbruk i studio. Her skal du høre alt slik det er innspilt, og det er nettopp det som er inntrykket selv når du har det i stua.

For et slikt presisjonsinstrument er det ikke overraskende at klangbalansen er dønn nøytral, og den fantastiske åpenheten er besnærende. Det er så mye luft rundt alle instrumenter og stemmer, at jeg ikke kan huske det bedre på dette området av noen høyttalere med konvensjonelle elementer. Selv jeg som Magnepanmann og med MBL sine 101Emk2 friskt i minne synes dette er utrolig bra. Lyden slipper høyttalerne fullstendig, og det er faktisk vanskelig å skjønne hvordan dette kan bli så mye bedre. Men det kan det tydeligvis, for på München-messa nå i mai, lanserte Grimm en oppgradert versjon til 50 prosent høyere pris. Den har beryllium-diskant, bedre basselement og kontroll over dette. Den bare må jeg få testet om den norske importøren tar den inn.

Jeg har spilt alt fra Rammstein til kammermusikk på disse høyttalerne, og de sluker alt rått.





Her er det kun hva du forer oppsettet med som bestemmer hva du skal få ut i andre enden, og kritikken mot de såkalte digitale forsterkerne eller klasse D som de også blir kalt, virker totalt meningsløs etter å ha hørt LS1.

Det betyr imidlertid ikke at dette er høyttalere for alle. Noen liker farging av lyden, andre liker hvordan horn gjengir dynamikk, noen begge deler. Det synes jeg er helt greit. Vi har alle våre preferanser for hva som skal til for å bringe oss som lytter så nær virkeligheten som mulig, men jeg tror alle som får muligheten til å høre hva Grimm LS1 får til, vil huske det lenge.

Det vil i alle fall jeg, og de returneres ikke til importøren med glede. For egen del har jeg nemlig bare ett eneste ankepunkt til Grimm LS1. De er helt ubrukelig som verktøy for en hifi-journalist, siden de er aktive og med innebygde digitalkonvertere. Men den dagen jeg legger pennen på hylla. Da...

PS. Det går fint å kjøpe disse høyttalene uten subwoofere også. Da sparer du 70.000 kroner. Du mister bassen helt ned i kjelleren, men ned mot 30 hertz i vanlige rom går helt fint. Resten av det høyttalene er så gode på, får du med deg.

Konklusjon

Forsterker, høyttalere og digitalkonvertere i en lekker pakke som spiller aldeles fantastisk. Du skal slite voldsomt for å finne noe som matcher denne lyden til samme pris. Hva mer kan man egentlig ønske seg.

VI LIKER:

- Forsvinner fullstendig i lydbildet
- Utrolig homogen lyd
- Masse justeringsmuligheter

VI LIKER IKKE:

- Mange ethernet-kabler som skal kobles opp
- Kun en analog inngang
- Ingen medfølgende trådløs fjernkontroll

STEREO+ MENER: Grimm viser at det er verdt å låne øre til proffene. De vet hva de holder på med.



Grimm LS1

PRIS: Kr. 180.000,-
pluss 69.000,- for subwoofere.

IMPORTØR: Duet Audio

LINK: www.duet.no